

J&

Bar

A

Ino

20

Pravidelná
zpráva o vývoji
na české
výtvarné scéně

Pro orientaci
sběratelů,
investorů
i široké
veřejnosti

Stovka
nejúspěšnějších
českých
výtvarníků
narozených po
roce 1950

I malý posun může být pěkná jízda

Absolutní pořadí nebo o kolik kdo vystoupal? Vždy se zaujetím sleduji první reakce lidí, když se jim do rukou dostane J&T Banka Art Index. První desítku projede každý. Ale co čtenáři hledají dál? Umělce, jejichž díla mají doma nebo které znají a sledují. Mnozí si vyhodnocují změny jednotlivců v žebříčku oproti loňsku, další naopak hledají jména, která by ve stovce čekali, ale nejsou tam, nebo rovnou googlují ta, která neznají. Ať čtete index jakkoli, důležité pro nás je, že Vás něčím obohatí a dokáže Vás posunout.

Právě posun, přesněji řečeno pohyb je to, co nás v bance žene dál. Co nás stále motivuje začínat nové projekty a aktivně pokračovat v již rozjeté spolupráci.

Ohlédnou-li se jen za posledním rokem naší přítomnosti ve světě výtvarného umění, vidím velký pohyb. S Cenou Jindřicha Chalupického, s níž dlouhodobě spolupracujeme, jsme oslavili dvacet pět let existence podporou výstavy ve Veletržním paláci v Praze. Vysoká návštěvnost potvrdila, že se „chalupáři“ otevírají okolnímu světu, a to je zásadní krok pro celou výtvarnou scénu.

Vybudovali jsme sbírku Magnus Art, sestavenou z děl laureátů Ceny Jindřicha Chalupického. Jednotlivá díla byla vytvořena nejpozději v období, kdy umělec ocenění získal, a nám se tak podařilo dosáhnout průřezu současné české tvorby. Po částech jsme

sbírku začali představovat veřejnosti v Národní galerii v Praze, ve Veletržním paláci, a v Moravské galerii v Brně a jednáme o jejím vystavení jako celku.

Iniciovali a podpořili jsme vydání skvělé publikace *Obsese*, knihy, která otevřela dveře řady ateliérů a poodhalila vnitřní inspirace mnoha výtvarníků různých generací.

Díky našemu generálnímu partnerství jsme do Galerie Rudolfinum přivedli na zajímavé výstavy spoustu našich klientů, kteří by možná sami cestu k umění nenašli. Vzniká tak nová skupina příznivců soudobého umění, a to nejen v Praze. V našich kavárnách v Brně a Ostravě pravidelně pořádáme výstavy českých současných umělců, kde si návštěvníci mohou vychutnat kávu v přímém kontaktu s obrazy či objekty.

Z pohledu výtvarného umění jako celku jsou to jen malé vstupy, nám to ale připadá jako pěkná jízda dělaná s chutí a snahou věci rozhybat a dál posunout.

Petr Málek
Magnus Art

J&T Banka Art Index 2016

Index, který připravuje J&T Banka ve spolupráci s portálem ART+, je pokusem o nezaujatý popis vývoje na současné výtvarné scéně. Jedná se o aktuální pořadí českých výtvarníků narozených po roce 1950, sestavené na základě jejich aktivní účasti ve výtvarném provozu. Index vychází z předpokladu, že vlastní hodnotu umění nelze objektivně změřit, lze však posuzovat úspěšnost umělecké kariéry. Index zohledňuje účasti na výstavách a bienále, výtvarná ocenění, zastoupení galeriemi a další počiny (například knižní monografie či realizace ve veřejném prostoru).

Do výsledného bodového součtu jsou započítávány pouze akce uskutečněné v posledních deseti letech. Sledované období se tak průběžně posouvá, do letošního hodnocení byly započítány akce z let 2006 až 2015. Posuny v umístění se tak neodvíjejí jen od bodových zisků za poslední rok, ale rovněž od bodové ztráty jedenáctého roku. Zjednodušeně řečeno, od loňských výsledků se odečetly body získané v roce 2005 a přičetly body získané v roce 2015. Případný propad v umístění tak mnohdy znamená jen tolik, že dotyčný umělec měl rok 2005 výstavně silnější než ten loňský.

Zvolená metodika do jisté míry zvýhodňuje mladší autory. Jednak tím, že index pokrývá celou jejich výstavní historii, neboť před jedenácti lety řada z nich ještě nebyla na výtvarné scéně aktivní, za druhé pak v tom, že autoři

na začátku kariéry se zpravidla účastní většího počtu výstav než již etablovaní umělci. J&T Banka Art Index však není zamýšlen jako definitivní hodnocení významu a uměleckých kvalit jednotlivých autorů, ale právě jako zpráva o aktuálním stavu české výtvarné scény.

Navíc též platí, že zdejší scéna je provozně orientována spíše na mladší umění. Nejde ani tak o programové rozhodnutí, jako o důsledek nepříliš uspokojivého stavu oficiálních galerií. Státní, krajské či městské výstavní instituce nejsou v prezentaci současného umění příliš aktivní a jejich roli v posledním desetiletí do značné míry převzaly nezávislé galerie, které se většinou zaměřují na autory narozené po roce 1970. Body za výstavy nicméně nejsou v indexu přidělovány mechanicky, zohledňuje se charakter akce, stejně jako profil a prestiž pořádací instituce.

Třetí edici J&T Banka Art Indexu lze číst dvojím způsobem: jako potvrzení výsledků z minulých let nebo jako svědectví o dynamických nárůstech a poklesech v umístění jednotlivých autorů. Seznam jmen v první stovce zůstal téměř nezměněn (nově se do něj dostali jen čtyři autoři), v jejím rámci však nejsou výjimkou ani posuny o deset či více míst.

Index mapuje výstavní činnost více než dvou set českých galerií (výstavy na Slovensku a v zahraničí byly bodovány zvlášť). V nich se loni uskutečnilo přes tisíc dvě stě výstav s účastí kolem osmi set umělců narozených po roce 1950. Celkový počet autorů, kterých si index všímá, je ještě vyšší, neboť zdaleka ne všichni v loňském roce vystavovali. Samotné umístění v první stovce tedy znamená, že dotyčný umělec patří

mezi deset procent autorů, kteří jsou na výtvarné scéně nejviditelnější.

Nejvyšší příčku již potřetí obhájil Jiří Kovanda a vzhledem k výši jeho bodového náskoku není pravděpodobné, že by jej v nejbližší době někdo vystřídal. Na druhou stranu je nutné dodat, že Kovanda rozhodně není autorem, který by žil jen z minulých úspěchů. Naopak, v loňském roce si připsal druhý nejvyšší počet bodů za výstavu. Víc bodů než on získala jen Eva Kotátková, která vystřídala Kateřinu Šedou na druhé příčce. Třiatřicetiletá Kotátková, laureátka Ceny Jindřicha Chaluppeckého za rok 2007, patří v poslední době mezi mezinárodně nejúspěšnější české umělce. Loni měla mimo jiné samostatnou výstavu na univerzitě MIT ve Spojených státech a v Praze se představila velkou výstavou v Prádelně Bohnice, která byla součástí její doktorandské práce na Vysoké škole uměleckopřemyslové.

O jednu příčku svou pozici v první desítku vylepšil také Krištof Kintera, který měl loni velkou samostatnou výstavu v Kunsthal Rotterdam, a z desátého na osmé místo se posunul Jiří David. Ten loni úspěšně reprezentoval Českou republiku na Bienále v Benátkách, ale měl také průřezovou retrospektivu v Muzeu současného umění v Moskvě a byl pozván na 2. bienále pořádané mnichovským Haus der Kunst.

Obecné charakteristiky týkající se pohlaví umělců, věku či preferované výtvarné techniky jsou velmi podobné jako v minulých dvou letech. Žen je v první stovce jen dvacet, tři z nich v první desítku. Dvě pětiny zastoupených umělců se narodily v sedmdesátých letech, pětina po roce 1980. Nejmladšímu Romanu Štětínovi, lau-

reátovi Ceny Jindřicha Chaluppeckého za rok 2014, bude třicet let teprve letos. Nejrozšířenějším médiem je malba, které se v nějaké formě věnuje více než čtyřicet umělců. V první desítku však žádného klasického malíře nenajdeme, převažuje zde spíše konceptuální přístup k tvorbě.

Lucie Drdová
Jan Skřivánek
Ondřej Horák

Top 100 umělců

Top

Top 100 umělců

100

J&T Banka Art Index 2016

pořadí 2016	2015	jméno	rok narození	médium	body
1	1	Jiří Kovanda	1953	koncept	3459
2	3	Eva Kotátková	1982	socha/kocept	2748
3	2	Kateřina Šedá	1977	akce/koncept	2679
4	4	Zbyněk Baladrán	1973	koncept	2112
5	6	Křištof Kintera	1973	socha	1801
6	5	Ján Mančuška	1972	koncept	1653
7	7	Dominik Lang	1980	socha/kocept	1427
8	10	Jiří David	1956	malba/socha	1367
9	8	Tomáš Vaněk	1966	koncept	1255
10	9	Markéta Othová	1968	foto/koncept	1221
11	12	Josef Bolf	1971	malba	1213
12	11	Jan Nálevka	1976	koncept	1156
13	15	Alena Kozmannová	1974	foto	1082
14	21	Jakub Nepraš	1981	intermedia	1047
15	19	Matěj Smetana	1980	socha/objekt	1021
16	13	Hynek Alt-Aleksandra Vajd	1976/1971	foto/koncept	1018
17	18	Daniel Pitín	1977	malba	1000
18	20	Jiří Thýn	1977	foto/koncept	988
19	17	Milena Dopitová	1963	socha/objekt	979
20	16	Filip Cenek	1976	video	972
21	14	Ondřej Brody	1980	koncept/socha	957
22	24	Adam Vačkář	1979	video	951
23	31	Jan Pfeiffer	1984	koncept	889
24	32	Pavla Sceranková	1980	socha/kocept	884
25	25	Jan Šerých	1972	malba/koncept	866
26	37	Jiří Franta-David Böhm	1978/1982	kresba/koncept	839
27	22	David Černý	1967	socha	837
28	30	Jiří Černický	1966	malba/objekt	832
29	29	Tomáš Svoboda	1974	koncept	830
30	27	Alice Nikitinová	1979	malba	821
31	26	Jiří Skála	1976	koncept	799
32	28	Pavel Mrkus	1970	video	777
33	35	Václav Stratil	1950	malba	739
34	23	Jan Merta	1952	malba	724
35	34	Vladimír Kokolia	1956	malba	721
36	40	Marek Meduna	1973	malba	715
37	50	Martin Kohout	1984	video	708
38	42	Hynek Martinec	1980	malba	705
39	44-45	Vendula Chalánková	1981	malba/instalace	693
40	44-45	Vasil Artamonov-Alexej Klyuykov	1980/1983	koncept	685
41	33	Petr Nikl	1960	malba/akce	680
42	54	Petr Dub	1976	malba/koncept	673
43	39	Michaela Thelenová	1969	foto	670
44	41	Jakub Špaňhel	1976	malba	667
45	53	Pavel Sterec	1985	koncept	656
46	36	František Skála	1956	socha	652
47	52	Ivan Pinkava	1961	foto	647
48	38	Michal Pěchouček	1973	malba/foto	638
49	75	Vladimír Houdek	1984	malba	636
50	48	Barbora Klímová	1977	koncept	630

J&T Banka Art Index 2016

pořadí 2016	2015	jméno	rok narození	médium	body
51	66	Veronika Holcová	1973	malba	607
52	51	Pavel Hayek	1959	malba	606
53	90	Jaromír Novotný	1974	malba	605
54	47	Federico Díaz	1971	intermedia	604
55	65	Vladimír Skrepl	1955	malba	600
56	49	Michal Škoda	1962	malba/koncept	599
57	43	Jaroslav Róna	1957	socha/malba	597
58	46	Michal Gabriel	1960	socha	590
59	60	Ladislava Gažiová	1981	malba	572
60	69	Tomáš Džadoň	1981	socha/kocept	571
61	58	Evžen Šimera	1980	malba/koncept	563
62	73	Lukáš Jasanský-Martin Polák	1965/1966	foto/koncept	560
63	57	Radim Labuda	1976	video	558
64	63	Jiří Petrbok	1962	malba	548
65	56	Čestmír Suška	1952	socha	545
66	70	Jaroslav Valečka	1972	malba	532
67	76	Petr Písařík	1968	malba	531
68	80	Daniela Baráčková	1981	video	527
69	78	Vojtěch Fröhlich	1985	akce/socha	526
70	67	Isabela Grosseová	1976	video/instalace	524
71	61	Lenka Klodová	1970	socha/kocept	519
72	71-72	Lukáš Rittstein	1966	socha/kocept	514
73	68	Lubomír Typlt	1975	malba	512
74	77	Mark Ther	1979	video	511
75	74	Tereza Velíková	1979	video	510
76	87	Patrik Hábl	1975	malba	507
77	59	Veronika Bromová	1966	foto/koncept	506
78	62	Jakub Hošek	1979	malba	499
79	83	Antonín Strážek	1959	malba	493
80	55	Petr Kvíčala	1960	malba	487
81	71-72	Tomáš Hlavina	1973	socha	486
82	81	Martin Zet	1959	akce	483
83	64	Jiří Surůvka	1961	malba	482
84	100<	Tomáš Moravec	1985	socha	480
85	89	Rafani	2000	akce/koncept	476
86	100<	Jakub Matuška	1981	malba	472
87	94	Matyáš Chochola	1981	malba	470
88	92	Tomáš Císařovský	1962	malba	464
89	82	Milan Houser	1971	malba	454
90	86	Martin Mainer	1959	malba	451
91-92	88	Petr Lysáček	1961	malba/koncept	448
91-92	100<	Václav Magid	1979	koncept	448
93	97	Milan Salák	1973	malba	445
94	91	Eva Jiříčka	1979	video	443
95	84	Luděk Rathouský	1975	malba	441
96	99	Jan Vytiska	1985	malba	436
97	93	Václav Gírsa	1969	malba	435
98	85	Robert Šalanda	1976	malba	430
99	100<	Roman Štětina	1986	video	422
100	95	Darina Alster	1979	video/performance	420

Jak číst index

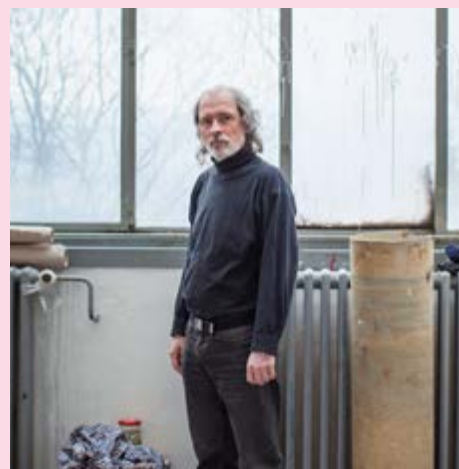
Jako každý index je i J&T Banka Art Index zjednodušeným popisem velice komplexní situace. Nelze automaticky klást rovnítko mezi umístěním v indexu a uměleckou kvalitou díla. Vysoká pozice nemusí znamenat, že daný autor je významnějším umělcem než někdo, kdo se umístil níže, či kdo se do první stovky vůbec nedostal. Ostatně, kdyby podobný žebříček existoval za první republiky, je pravděpodobné, že například František Kupka by se umístil až někde v jeho druhé polovině, neboť v meziválečném období stál spíše stranou výstavního provozu. Index je třeba chápat primárně jako zprávu o tom, jak je který autor na současné scéně viditelný a jak moc vystavuje v renomovaných institucích.

J&T Banka Art Index je zamýšlen jako zpráva směrem k široké veřejnosti. Potenciálními sběratelům a investorům, kteří zvažují nákup současného umění, může pomoci v orientaci na současné výtvarné scéně. Zatímco v zahraničí lze s jistým zjednodušením definovat cosi jako obecný profil perspektivního mladého umělce – vystavoval v těch a těch galeriích, zúčastnil se těch a těch skupinových přehlídek –, v našem případě je to s ohledem na problematický stav centrálních muzejních institucí a málo rozvinutou galerijní scénu mnohem obtížnější. J&T Banka Art Index dává sběratelům do ruky alespoň nějaké vodítko, ale při nákupu uměleckého díla se nakonec každý sběratel stejně rozhoduje sám za sebe, podle vlastního úsudku a vlastních kritérií.

Prodejní ceny, ať již dosahované na aukcích, či účtované při prodeji

prostřednictvím galerií, nejsou mezi sledovanými kategoriemi a na finální pořadí nemají žádný vliv. Úspěšnost umělce na trhu sice může znamenat pro potenciální sběratele a investory důležitou informaci, jde ale o oblast, pro kterou nejsou k dispozici relevantní údaje. Lze však konstatovat, že komerční úspěch ne vždy odráží úspěch na výtvarné scéně a vice versa. J&T Banka Art Index dokazuje, že někteří mediálně známí umělci nemají zdaleka takovou pozici, jakou by jejich popularita naznačovala.

Lucie Drdová
Jan Skřivánek
Ondřej Horák

01 Jiří Kovanda (1953)

Patnáct zahraničních výstav jen v uplynulém roce mluví jasně o výsadním postavení tohoto umělce. Kovanda patří dlouhodobě k nejrespektovanějším českým umělcům v zahraničí, většinu loňského roku ostatně pobýval v Berlíně jako držitel prestižního stipendia DAAD. V sedmdesátých letech se věnoval akcím ve veřejném prostoru, na přelomu osmdesátých a devadesátých let tvořil obrazy, kresby nebo koláže. Do malby začleňuje různé materiály a nalezené věci. Působí jako odborný asistent na Akademii výtvarných umění v Praze, vede ateliér Performativní média na Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Je zastoupen galeriemi gb agency v Paříži a Krobath Gallery ve Vídni a Berlíně, u nás pak pražskou galerií SVIT. Na prvním místě žebříčku byl i v letech 2014 a 2015.

Foto: Hymek Al., Jan Raschl

02 Eva Kořátková (1982)

V loňském roce absolvovala více než desítku zahraničních výstav a prezentací, například v Paříži, New Yorku nebo třeba Johannesburgu. Kořátková dlouhodobě zkoumá role a pozice člověka v osobním i sociálně strukturovaném prostředí. Téma dětství, školy nebo organizovaného chování je pro její tvorbu stěžejní již delší dobu. Využívá k tomu nejrůznější média (kresba, performance, socha), nejčastěji vznikají rozměrné prostorové instalace. Je zastoupena galeriemi Hunt Kastner Artworks v Praze a Meyer Riegger v Karlsruhe a Berlíně. V roce 2015 se umístila na třetí příčce žebříčku.

03

Kateřina Šedá (1977)

Kateřina Šedá se v minulém roce věnovala hlavně mateřským povinnostem. Přesto byla zastoupena hned na několika zahraničních výstavách, vystavovala i u nás. Nejčastěji se zaměřuje na sociálně koncipované akce, do nichž začleňuje své bezprostřední okolí (rodinu, sousedy, obyvatele vesnice). Akce se obvykle odehrávají mimo galerijní prostředí. Přes tento osobní aspekt je dílo Kateřiny Šedé mezinárodně velmi dobře srozumitelné a autorka od počátku vystavuje v zahraničí častěji než doma. Je zastoupena italskou galerií Franco Soffiantino Contemporary Art Productions. V předchozích dvou edicích indexu figurovala na druhé příčce.

04

Zbyněk Baladrán (1973)

Baladrán vystavoval vloni hned v několika zahraničních městech (Paříž, New York, Sofie nebo Kyjev). Věnuje se především videu, textu nebo fotografické koláži. V jeho autorských filmech má významné postavení psaný komentář, v němž zůstávají divákovi skryty některé významové části. Baladrán je také respektovaným autorem a architektem galerijních instalací, věnuje se i kurátorské práci, je hlavním kurátorem pražské galerie tranzitdisplay. Čtvrtou příčku obhájil již potřetí.

Foto: Hýmek Alt

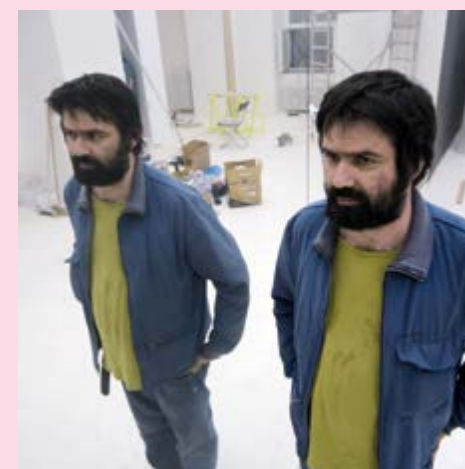

05

Krištof Kintera (1972)

Nejen návštěvníci loňské výstavy v Rotterdamu se mohli bavit dílem Krištofa Kintera. Respektovaný umělec vystavuje stabilně jak u nás, tak především v zahraničí. Jeho tvorbu charakterizuje pochybnost o možnostech a roli umění. Umělec čerpá z každodenní zkušenosti, reaguje na sociální i politické problémy. Často pracuje s produkty masové spotřeby, oslovuje veřejnost instalacemi ve veřejném prostoru, performancemi, vtipně reaguje na aktuální společenský vývoj. V předchozích dvou ročnících indexu se umístil na šestém místě.

Foto: Hýmek Alt, Jan Raschl

06

Ján Mančuška (1972–2011)

Přestože tento umělec před několika lety naši výtvarnou scénu po těžké nemoci předčasně opustil, stále se na aktualizovaném žebříčku pohybuje na nejvyšších pozicích. V roce 2015 mu patřila pátá příčka. V loňském roce proběhla jeho první velká retrospektiva, která se dočkala několika repríz. Jeho díla byla vystavována také v zahraničních galeriích. Mančuška byl zpočátku zaujat vizualitou každodenních objektů, jeho pozdější práce vycházejí z pozorování detailních stránek okolí a z jemné sociální analýzy. Pracoval často s textem, obrazem, filmem nebo fotografií, jeho instalace nutí diváka do aktivního zapojení. Přes zakotvenost v lokálním kontextu se Ján Mančuška rychle prosadil na mezinárodní scéně.

Top 10 umělců

07

Dominik Lang (1980)

Mezi Langova častá témata patří konfrontace diváka s materiálovou podstatou sochařské práce v galerijním prostoru. Čeští diváci se s tímto přístupem mohli v uplynulém roce setkat na výstavě *Silver Lining* v pražské Národní galerii, kde se Dominik Lang představil jako autor i architekt výstavy. Langovy zdroje inspirace spojuje zájem o způsob provedení a logiku procesu vzniku. V posledních výstavních projektech se odráží umělcův dlouhodobý zájem o definování sochařské pozice v současném umění. Lang je také laureátem Ceny Jindřicha Chalupického (2013).

08

Jiří David (1956)

David byl v minulém roce nejvíce spojován s projektem *Apotheosis*, který připravil pro český pavilon na Benátském bienále, a snad i s pomníkem J. W. Goetha na pražském nábřeží. David patří k vůdčím postavám české umělecké scény již od druhé poloviny osmdesátých let. Jeho práce procházejí neustálými proměnami, významnou roli v jeho díle sehrává kresba, objekt, instalace, film a fotografie. Davidovu uměleckou práci definuje performativní přístup k tvorbě, daří se mu s nadsázkou kombinovat nejrůznější média a přístupy. V indexu si v posledních třech letech polepšil o tři místa.

Foto: Peter Fabo, Hýmek Alt

09

Tomáš Vaněk (1966)

Vaněk se naplno věnuje své práci rektora na pražské Akademii výtvarného umění. Přesto se v minulém roce zúčastnil například *Off-Bienalle* v Budapešti. Patří ke generaci, která na českou výtvarnou scénu nastoupila v polovině devadesátých let. V roce 2001 se stal laureátem Ceny Jindřicha Chalupického, kde se prezentoval svými *participy*, obrazy stříkanými přes šablony. V roce 2010 reprezentoval Českou republiku na Evropském bienále současného umění - *Manifesta 8* ve španělské Murcii. Zastupuje jej pražská galerie Hunt Kastner.

Foto: Hýmek Alt

10

Markéta Othová (1968)

Othová bývá řazena mezi autory současné konceptuální fotografie, věnuje se také grafické práci. V uplynulém roce absolvovala několik domácích výstav, vystavovala však i v zahraničí. Od poloviny devadesátých let sestavovala fotografické instalace, od těchto prací se počátkem nového desetiletí posunula k časovým sériím, cyklům, zaznamenaným sekvenčním snímáním. Je zastoupena v několika zahraničních galeriích. V první desítku se drží od prvního roku, kdy začal být index publikován.

Top 10 umělců

Top 10 umělců

Jaromír Novotný a Michal Budný, Kapradinový květ, PLATO, Ostrava, 2016
Foto: Tomáš Souček

Artist to watch

Artist to watch

Zajímavou doplňující zprávou o pozicích jednotlivých umělců jsou dílčí žebříčky, které informují o jejich výstavních aktivitách doma a v zahraničí. Mezi deset autorů s nejvyššími body za domácí výstavy se například nedostal žádný z autorů první desítky indexu. V top ten za zahraniční výstavy naopak tito - již zmiňovaní (Kovanda, Koťátková, Kintera a David) - obsadili čtyři horní příčky. Nejvíce bodů za domácí výstavy loni získal nejstarší autor v první stovce, pětadesátiletý Václav Stratil. Loni měl nejen velkou profilovou výstavu v Moravské galerii v Brně (reprízovanou následně v pražském Centru současného umění

Futura), ale také čtyři další samostatné výstavy v menších galeriích.

Mezi výstavně neaktivnější autory na domácí výtvarné scéně se loni zařadily i dvě, respektive tři autorky mimo první stovku. Jsou jimi sochařka Anna Hulačová, jedna z finalistek letošní Ceny Jindřicha Chalupického, a dvojice absolventek Fakulty umění Ostravské univerzity Julia Gryboš a Barbora Zentková. Jednatřicetiletá Anna Hulačová loni zaujala zejména sólo výstavou v galerii Hunt Kastner, která ji od minulého roku nově zastupuje. Vedle toho se představila na deseti dalších samostatných a skupinových výstavách. Julia Gryboš a Barbora Zentková, které pracují ve dvojici a ještě jim nebylo třicet let, loni vystavovaly na Zlínském salonu mladých či v pražské Galerii Jelení, což jsou nejprestižnější

Václav Stratil, Nedělní nic a jiné práce, Moravská galerie v Brně, 2015
Foto: archív Moravské galerie v Brně

Artist to watch

domácí platformy pro nejmladší umění.

Na mezinárodní scéně je vedle již jmenovaných třeba vyzdvihnout úspěchy Jakuba Nepraše a Vladimíra Houdka. Nepraš, který osobitým způsobem pracuje s videem, se loni zúčastnil skupinových výstav v Mnichově, Moskvě, Římě, Šanghaji a v šesti dalších evropských městech. Vladimír Houdek, laureát Chalupického ceny za rok 2012 a jeden z nejvýraznějších mladých malířů, měl loni šest skupinových i samostatných výstav v Německu.

Jediným autorem, který se dostal do první desítky v obou kategoriích, tedy slavil výstavní úspěchy doma i v zahraničí, je jednačtyřicetiletý malíř Jaromír Novotný. Patří mu současně i pomyslný titul skokana roku, neboť se v rámci

první stovky posunul z devadesátého na padesáté třetí místo. Novotný měl loni samostatné výstavy v Domě umění České Budějovice, v ostravské galerii PLATO a v městské galerii v polském Gdaňsku. Vedle toho se představil na skupinových výstavách ve Vídni, Hamburku či Mnichově.

Lucie Drdová
Jan Skřivánek
Ondřej Horák

Eva Koťátková, *Dvouhlavý životopisec a muzeum představ*
Prádelna Bohnice, Praha, 2015

Jiří David, *Apotheosis, 56. La Biennale di Venezia, 2015*
Foto: Národní galerie v Praze

Artist to watch

Artist to watch

Top 10 CZ

pořadí 2016	jméno	rok narození	médium	body
33	Václav Stratil	1950	malba	84
84	Tomáš Moravec	1985	socha	80
15	Matěj Smetana	1980	socha/objekt	74
28	Jiří Černický	1966	malba/objekt	74
87	Matyáš Chochola	1981	malba	68
53	Jaromír Novotný	1974	malba	67
100<	Anna Hulačová	1984	socha	65
10	Markéta Othová	1968	foto	60
24	Pavla Sceranková	1980	socha/koncept	59
100<	Julia Gryboš-Barbora Zentková	1988/1986	malba/koncept	59

Top 10 W

pořadí 2016	jméno	rok narození	médium	body
2	Eva Koťátková	1982	koncept	189
1	Jiří Kovanda	1953	socha/koncept	161
5	Krištof Kintera	1973	socha	140
8	Jiří David	1956	malba/socha	129
14	Jakub Nepraš	1981	intermedia	111
53	Jaromír Novotný	1974	malba	82
49	Vladimír Houdek	1984	malba	76
7	Dominik Lang	1980	socha/koncept	60
4	Zbyněk Baladrán	1973	koncept	55
22	Adam Vačkář	1979	video	54

Vždycky tam bude něco osobního

Rozhovor s Kachou Kastner, spolumajitelkou soukromé galerie Hunt Kastner Artworks, která v letošním roce oslaví desátý rok na naší výtvarné scéně.

Vaše galerie vznikla před deseti lety. Od té doby se toho v české společnosti, v umění a také na trhu s uměním hodně změnilo. Pozoruješ jako soukromá galeristka nějakou významnou změnu od doby před deseti lety?

Galerii jsme otevíraly v roce 2006. Tady to byla poušť. Byly jsme tu úplně samy, nebo jsme alespoň měly takový pocit. Byla tu spousta skvělých neziskových galerií, skvělí umělci i kurátoři. Ale velké instituce, velké galerie tehdy nefungovaly příliš dobře. Podobně ani tehdejší soukromé galerie nefungovaly tak, jak jsme si my představovaly. Byli tu sice sběratelé, ale v drtivé většině nakupovali rovnou od umělců z ateliérů, neměli zájem nakupovat přes galerii. Dokonce ani státní instituce nenakupovaly přes galeristy. Snad jen bratři Markové z Brna nebo Marcel Fišer a tehdejší kurátorský tým z Galerie Klatovy / Klenová. Ti byli skoro jediní, kdo od nás kupoval od začátku, kdo respektoval náš vztah s umělci a chápal, že vzájemná spolupráce je důležitá pro všechny.

Ten stav se, předpokládám, změnil.

Teď je to opravdu daleko lepší. Jak soukromé galerie, které zastupují umělce u nás i v zahraničí, tak i velké galerie

s námi více spolupracují. Pro vývoj současného umění v Čechách je hrozně důležité, aby mezi sebou jednotlivé instituce komunikovaly. Galerie, muzea, kunsthalle, umělci i sběratelé, všichni se musí nějakým způsobem vzájemně podporovat. A to tehdy vůbec nefungovalo.

Možná v tom hrál roli i fakt, že málokdo věděl, jakým způsobem s vámi navázat pracovní kontakt.

Musely jsme vysvětlovat, proč jsme komerční galerie, co to znamená pro umělce, pro sběratele a pro veřejnost. Že to není žádná špinavá práce, že se umělec nemusí stydět prodávat umění přes galerii a zájemce že se nemusí bát ho od soukromé galerie koupit. Komerčnost tady byla vnímána, a často je i dnes, jako něco špatného. Tento pohled jsme chtěli změnit.

Šlo by již dnes srovnat galerijní provoz u nás s tím v zahraničí?

To je relativní. Praha prostě není New York, ani Berlín a ani Vídeň. Právě třeba ve Vídni je spousta dobrých galerií, institucí, které se věnují současnému umění. Na začátku, když jsme s Camilou Hunt otevíraly naši galerii, jsem jela do Vídně za galeristou Martinem Jandou (který zastupuje například Jana Mertu nebo Romana Ondáka) a ptala jsem se ho, jak a co mám dělat, když chci vybudovat soukromou galerii v místě, kde žádný umělecký trh neexistuje. Vídeň byla ještě v osmdesátých letech, kdy jsem tam byla poprvé, hodně provinciální město. Ale rozhodla se pomáhat galerijním institucím, umělcům a především se nebála současného umění. Stát začal výrazně podporovat kulturu, včetně účasti soukromých galerií na veletrzích, vznikl například Museumsquartier a residenční program, který přivedl do Vídně řadu důležitých

Foto: Jiří Tlupý

umělců. Martin mi potvrzoval, že právě tahle podpora všechno změnila. Taky jsem mluvila se Solène Guillier a Nathalie Boutin z galerie GB Agency v Paříži, která zastupovala řadu konceptuálních umělců (třeba Jiřího Kovandu nebo Júlia Kollera), a ty mi řekly, že přežily první roky existence jen díky podpoře a nákupu regionálních galerií. To u nás vůbec neexistovalo, a vlastně je to tak i dnes. Na začátku jsme neměly podporu galerijních institucí, neměly jsme podporu státu. To už je teď jinak. Dokonce teď u nás nakupovala Galerie hlavního města Prahy dvě díla od Evy Kotátkové a Jiřího Thýna. To se stalo poprvé. Ještě před deseti lety měli zakázáno od soukromé galerie nakupovat, alespoň nám to tak říkali.

Zastupujete docela široké spektrum umělců. Platí pořád, že se nejlépe prodává malba? Nebo už je to jedno?

V Čechách to platí, v zahraničí to takový rozdíl není. Zrovna máme v galerii výstavu Daniela Pitína, malíře, který tu ale kromě maleb vystavuje skvělý film, který natočil. A já myslím, že i když se ten film neprodá třeba hned během výstavy, že se prodá později. Ale teď je zájem jen o ty malby. Z malířů zastupujeme také Josefa Bolfa, Jana Šerých nebo Jaromíra Novotného.

Je o ně zájem i v zahraničí? Speciálně o české malíře?

Tak třeba o Daniela Pitína nebo o Jaromíra Novotného je teď u nás i v zahraničí hodně velký zájem. Jaromír bude mít letos řadu důležitých výstav. Ale sběratelé, kteří mají zájem o jeho tvorbu, mají často ve sbírce třeba fotografie Jiřího Thýna, protože ty jejich práce jsou si nějak podobné, mají podobnou citlivost. A přitom jde o konceptuální fotografii, nikoli o malbu. U obrazů hraje roli

i praktický důvod - ne každý má doma prostor na rozměrnou instalaci nebo se prostě chce dívat na něco pěkného, co si může pověsit na zeď. Já to chápu.

Jak vnímáš Art Index? Má pro tebe jako galeristku nějaký smysl?

Myslím, že ano. Ale chápu, že je to někdy těžké pro umělce. Je dobré si uvědomit, že ten žebříček je určený pro veřejnost, a nikoliv umělcům. Každý tu zná jméno Davida Černého, ale kdo ví, že existuje nějaká Kateřina Šedá, která je velmi respektovaná a vystavuje v prestižních zahraničních institucích? Díky takovým věcem jsou pak umělci přece jen víc vidět. Ale vždycky tam bude něco osobního.

**Ondřej Horák
Společnost Jindřicha Chaluppeckého**

Foto: Jan Rasch

Geny tehdy a teď

Nejdražšími díly českého trhu s uměním jsou obrazy autorů meziválečné avantgardy, umělců jako Emil Filla, Václav Špála, Josef Šíma, Jindřich Štyrský či Toyen. Jejich díla se dnes v aukcích běžně prodávají za milionové částky. Při pohledu na rekordní sumy, kterých dosahují, asi leckoho napadne: „Škoda, že dědeček či pradědeček si svého času taky nekoupil nějaký takový obraz...“

V případě řady děl, která v posledních letech prošla aukčním trhem, je dokonce možné dohledat, kolik původně stála. Fillovo *Zátiší s artyčkou*, které se v září 2008 prodalo za 6,6 milionu, malíř ve třicátých letech nabízel za 9 tisíc a svá

největší plátna si tehdy cenil na 20 tisíc korun. Štyrského *Obraz III*, který byl již v říjnu 2003 vydražen za 3,9 milionu a který by dnes stál klidně třikrát tolik, bylo možné na výstavě *Poesie 1932*, která se konala na podzim 1932 v pražském Mánesu, koupit za 4 tisíce korun. Toyen tamtéž svá díla nabízela za částky od 1500 do 6 tisíc korun. Ostatní dnes milionová autoři na tom byli podobně. Velké kytice od Václava Špály, jaké dnes stojí 1,2 milionu a více, malíř sám prodával za částky kolem 4 tisíc korun.

Na první pohled vypadají původní ceny až směšně nízké. Ve skutečnosti však šlo o sumy, které si zdaleka ne každý mohl dovolit. Měsíční plat úředníka v soukromé sféře byl za první republiky 1300 Kč, učitel obecné školy si vydělal 1500 Kč, písařka 800 Kč, nekvalifikovaný dělník 600 Kč. Ministři nebo

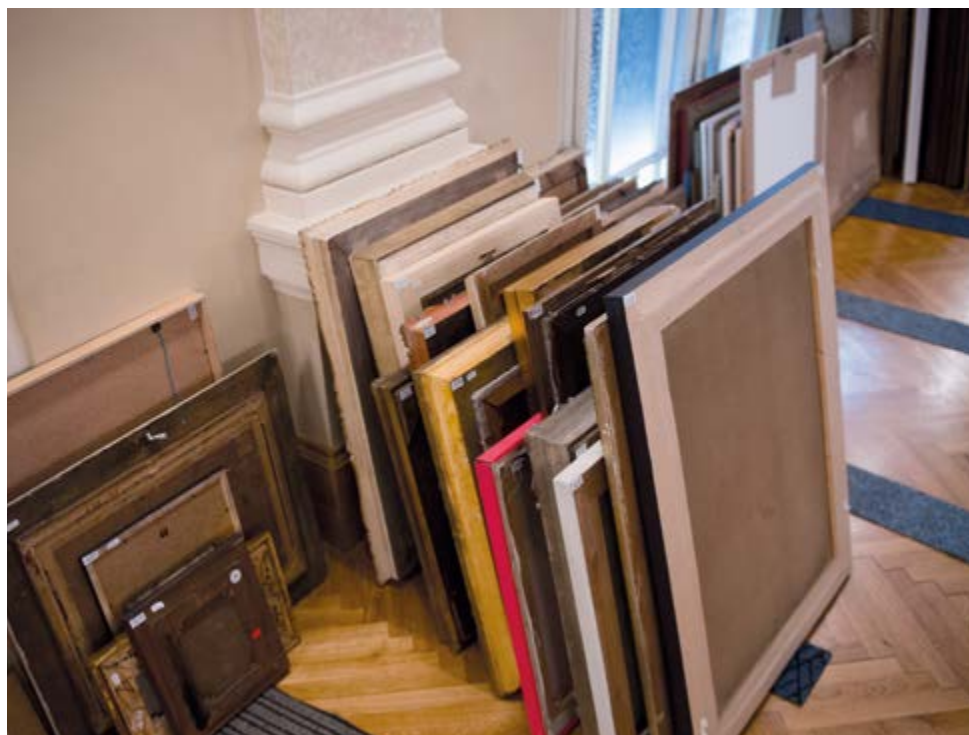

Foto: Jan Rasch

univerzitní profesori pobírali 5 tisíc Kč měsíčně. S jistým zjednodušením lze tehdejší ceny převádět na současné tak, že je vynásobíme dvacetí. Fillovy obrazy by tak v dnešních cenách stály od 100 do 400 tisíc, Špálova kytice kolem 80 tisíc a obrazy Štyrského a Toyen od 30 do 120 tisíc korun.

Při vědomí jejich dnešních skutečných cen jde pořád o velice nízké částky. Dřív než se začneme na své předky zlobit a vytýkat jim absenci citu pro umění, je dobré si uvědomit, že žádný ze zmiňovaných autorů ve své době nebyl zdaleka takovým klasikem jako dnes. Filla v roce 1932 oslavil padesáté narozeniny a byl již respektovanou osobností domácí výtvarné scény, Štyrskému však bylo pouhých třiatřicet a Toyen sotva třicet. V tomto kontextu tehdejší ceny rázem vypadají jinak a my sami se ocitáme

v podobné pozici, v jaké byli naši předci za první republiky. Ve vztahu k reálným mzdám se totiž ceny většiny dnešních autorů pohybují v podobném rozpětí, jako tomu bylo v případech jejich předchůdců ve třicátých letech.

Obrazy čtyřiačtyřicetiletého Josefa Bolfa, který je na jedenácté příčce nejvýše umístěným malířem v letošním indexu, nabízí galerie Hunt Kastner za částky od 60 do 220 tisíc korun. Koláže či práce na papíře jsou o něco levnější. Jednatřicetiletý Vladimír Houdek, laureát Ceny Jindřicha Chalupeckého za rok 2012, který v aktuálním indexu figuruje na čtyřicáté deváté příčce, svá díla prodává za částky od 20 do 180 tisíc korun. Na spodní hranici, jak vysvětluje jeho galerista Filip Polanský, je možné koupit kresbu nebo kvaš přibližně formátu A4, na horní pak vpravdě

monumentální obraz o rozměrech 230 x 180 centimetrů.

Podobná cenová rozpětí uvádí i galerista Petr Novotný: „Pro lepší srovnání budu používat ceny za takzvanou metrovku, tedy obraz velikosti 100 x 100 cm. Tato cena se v podstatě vyvíjí a stoupá s věkem autora, u studentů to bývá 10 až 20 tisíc, u absolventů kolem třiceti let pak 60 tisíc, ve čtyřiceti 80 tisíc, u padesátníků 100 až 120 tisíc,“ vysvětluje a dodává, že z tohoto pravidla se vymykají autoři, kteří nějakým způsobem fungují na mezinárodní scéně. Jako příklad uvádí právě Josefa Bolfa či Jana Mertu. „Ceny našich autorů, a tím myslím takovou tu širší špičku – od nadějných začínajících autorů až po žijící klasiky, se liší relativně jen velmi málo, u těch nejstarších je to jen několikanásobek těch začínajících malířů. Není to tedy jako například v Německu, kde dostanete poměrně dobré a známé autory za ceny srovnatelné s našimi, ale ty největší hvězdy prodávají za miliony a to ještě v eurech,“ dodává Novotný.

Královskou disciplínou současného umění vždy bylo sběratelství. Nejde ani tak o to, umět odhadnout, který autor bude za dvě tři generace tím nejvíce ceněným (případný špatný odhad vám ostatně vnoučata či pravnoučata sotva budou vyčítat), ale hlavně o odvahu mít vlastní názor. Tak jako se dnes na aukcích bojuje o díla autorů meziválečné avantgardy, za jejich života bylo sběratelským hitem umění 19. století. Karel Čapek k tomu v roce 1934 v jednom ze svých fejetonů napsal: „Když čtu zprávu o napálených sběratelích obrazů od starých a slavných mistrů, mám neodbytný pocit, který bych vyjádřil slovy: Patří jim to. To mají z toho, že si umanuli kupovat staré a slavné obrazy. Kdyby šli do ateliéru nějakého malíře, který ještě

není slavným staromistrovským nebožtíkem, a odnesli si pod paží nějaký obraz, měli by alespoň jistotu, že ten obraz a ta signatura jsou pravé. (...) Ale ono je jaksi vznešenější ukázat na stěně, tady mám Piepenhagena a tohle je raná kresba od Čermáka, než říci: Tohle? To je jeden žijící malíř, a já na to vsadím hlavu, že ten obraz je dobrý.“

Jako post scriptum lze dodat, že malířství 19. století se dnes prodává hůře a za nižší ceny než díla Filly, Štyrského či Toyen. Pokud by měl tento trend platit, i je jednou převálcují naši současníci.

Jan Skřivánek
Art&Antiques

Malba v novém tisíciletí

Na začátku loňského roku připravilo Museum of Modern Art v New Yorku výstavu s názvem *The Forever Now: Contemporary Painting in an Atemporal World*, na které sedmnáct malířů* střední generace reagovalo na dilema vlastní umělecké disciplíny, jež je založena na tvorbě obrazů a zároveň se snaží vyniknout ve společnosti, která je obrazy, když ne přímo znechucena, tak již velmi unavena. Jak píše kurátorka výstavy hned v první větě, vybrala umělce: „v jejichž malbách se odráží jedinečný přístup typický pro kulturní situaci na prahu nového tisíciletí: Nechtějí nám dovolit, abychom jejich prostřednictvím definovali či dokonce poměřovali naši dobu.“

Tento popis vyznívá do značné míry ambivalentně. Na jedné straně mluví o tom, že tradiční umění oka a ruky je v krizi, ačkoli to není opětovné zvolání „malba je mrtvá“. Současná malba však ztratila svou symbolickou sílu a funkci v kultuře promiskuitních vědomostí a nadbytku informací. Na straně druhé cítíme, že se vymanila z vlastních rigidních kategorií a jsme konfrontováni se složitým autorským procesem, zkoumáním možností a podmínek malby jako média.

Kritický potenciál prací současných malířů stále vychází jak z tradičních kvalit pozorování a subjektivní exprese, tak z různých zkoumání fyzičnosti samotné malby často realizované skrze promyšlenou konstrukci obrazu. Taktika umělců spočívá v kladení důrazu na drsnou materiálnost a odmítání útěšlivých způsobů zobrazení, a proto i řada z nich ji

doplňuje a pracuje s dalšími prostředky jako video, instalace, fotografie či zvuk.

Multimediálnost současného umění zařadila malbu po bok ostatních médií a skončilo tak období, kdy byla jednoznačně preferována, a i z pohledu uměleckého trhu, jeho institucí a aktérů byla tato původní tendence překonána. V nejširším slova smyslu je recipient současného umění vyzván k překonání hranice vlastní vizuální konformity.

Lucie Drdová
Drdova Gallery

* Richard Aldrich, Joe Bradley, Kerstin Brätsch, Matt Connors, Michaela Eichwald, Nicole Eisenman, Mark Grotjahn, Charline von Heyl, Rashid Johnson, Julie Mehretu, Dianna Molzan, Oscar Murillo, Laura Owens, Amy Sillman, Josh Smith, Mary Weatherford, Michael Williams.

Magnus Art je jedinečná platforma J&T Banky na podporu umění, která vznikla citlivou kombinací umu a jmění. Podporujeme projekty, které kultivují jedince i společnosti, propojujeme úspěšné, odvážné, talentované a svou generací občas nepochopené osobnosti.

Jsmo partnerem Geny Jindřicha Chalupeckého, Galerie Rudolfinum, Moravské galerie v Brně, Slovenské národní galérie, Geny Oskára Čepana a středoškolské soutěže Máš umělecké střevo?.

Zároveň jsme iniciátorem J&T Banka Art Indexu, eventu Magnus Art a podpořili jsme vydání jedinečných knih *Mezera*, *Proč obrazy nepotřebují názvy?* a *Obsese*.

J&T
Banka
Report
Index
2016

J&T BANKA